

Gazetecilerin Sanayi 4.0 Süreciyle Sektöre Gelen Değişim Ve Dönüşüme Uyum Çalışmaları

Birol AKGÜL^{1,*}, Beste TURŞUCUOĞLU², Ecem Ezgi YILDIZ²

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Çanakkale, Türkiye

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, SBE, Çanakkale, Türkiye

*birolakgul@hotmail.com

ÖZET

Dünyanın yeni düzenini belirleyecek olan sanayi 4.0, beraberinde büyük teknolojik yenilikler getirmektedir. Bu yeniliklerden ürün veya hizmet üretiminde bulunan tüm sektörlerin çalışanları etkilenecektir. Sürece uyum sağlayan sektörlerin büyük bir dönüşüme uğrayacağı, ayak uydurmayan sektörlerin ileride yok olacağı açıkça görülmektedir. Yok olacak sektörlerin belirlenip duyurulması için bile gazetecilik sektörünün ayakta kalması gerekmektedir. Her sektörde olacağı gibi gazetecilik sektöründe de yeni çağa uyum sağlamak kaçınılmaz bir gerekliliktir. Mevcut durumda gazetecilerden; eleştirel, yaratıcı, analitik düşünebilme gibi yeterlilikler beklenmektedir. Sanayi 4.0 süreci, gazetecilerden bu özelliklerin yanında; kodlama, yazılım geliştirme gibi teknik beceriler de isteyecektir. Geleceğin gazetecileri olacak nesil bu döneme uygun olarak yetiştirmelidir. Ancak bu nesle yönelik çalışmaların yanı sıra mevcut gazetecilerin de bir hazırlık aşamasından geçmesi gerekmektedir. Bu çalışmada gazetecilerin, sanayi 4.0 ile birlikte sektöre gelen değişim ve dönüşüme uyum sağlamaları için gereken hazırlıkları tartışmak amaçlanmıştır. Çalışmanın ilk kısmında sanayi 4.0 süreci açıklanmaktadır, beraberinde getireceği muhtemel değişiklikler incelenmektedir. Aynı kısımda gazetecilik sektörü tarihsel süreç içinde anlatılmaktadır. İkinci kısımda günümüz gazetecilik sektörünün sanayi 4.0 ile niteliksel ve teknik farklılıkları belirlenmektedir. Tamamlanması gereken eksiklikler öngörülmektedir. Son kısımda ise öngörülen eksikliklerin giderilmesine yönelik teknik ve niteliksel çalışmalar önerilmektedir. Sektördeki her bir pozisyonun sanayi 4.0'a uygun hale getirilebilmesi için gerekli görülen eğitim içerikleri belirlenmektedir. Çalışmada metodoloji olarak literatür taraması ve kurgulama yöntemleri kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gazetecilik ve Sanayi 4.0, Gazeteciliğin Dönüşümü, Uyum Çalışması

The Harmonization Studies of Journalists Who Exposed Industry 4.0 Process and Effects of This Process

ABSTRACT

Industry 4.0, which will set the world's new order, brings great technological innovations. From these innovations, employees of all sectors in the production of goods or services will be affected. It is clear that both the infrastructural as well as the contextually behindhand sectors will disappear in the future. And even for the identification and dissemination of the disappearing sectors, the journalism sector needs to survive. It is an inevitable necessity in the journalism sector for the continuity of journalism to make arrangements for adaptation to the new era as it is in every sector. Industry 4.0 process demands from journalists not only; critical, creative, analytical thinking but also want different technical skills like coding, software development. The future generation of journalists should prepare for this period of time. However, in addition to working towards this generation, existing journalists must also go through a preparatory phase. In this study, it was aimed to discuss the preparations to adapt to the change and transformation that comes with industry 4.0. In the first part of the study, the concept of industry 4.0 was mentioned in general terms and the possible changes that could be brought were examined. In the same part, the journalism sector is explained in the historical process. In the second part, both the qualitative and technical differences were determined with the industry 4.0 of the current journalism sector. The deficiencies that need to be corrected were foreseen. In the last part, technical and qualitative studies have been suggested for correcting the foreseen deficiencies. The training content required to make each position in the sector compatible with industry 4.0 are determined. Literature search and editing methods were used as methodology in the study.

Keywords: Journalism and Industry 4.0, Transformation of Journalism, Harmonization Study

GİRİŞ

Adını ilk kez 2011 yılında dünyanın en büyük sanayi fuarı olan Hannover Messe’de duyurmuş olan Sanayi 4.0 fiziksel, biyolojik ve dijital sistemleri birleştirmesi beklenen bir süreçtir. Dördüncü sanayi devrimiyle birlikte teknolojiye köklü değişiklikler yaşanacaktır. Yaşanan bu değişiklikler sadece sanayi alanını etkilemeyecek, üretim ve buna bağlı olarak tüketim şekillerini uzun vadede tamamen değiştirecektir. Üretimde insan faktörünü olabildiğince azaltmayı hedefleyen bu devrim, hangi sektörde olduğu fark etmeksizin tüm çalışanları etkileyecektir. Hazırlıkları tüm dünyada hızlı bir şekilde devam eden sanayi 4.0 sürecinin getireceği ileri teknolojilerle birçok mesleğin yok olacağı düşünülmektedir. Sürece uyum sağlayarak hayatta kalmayı başaracak mesleklerin ise dönüşüme uğraması kaçınılmazdır. Nesnelere nesnelere, nesnelere insanlar arasında iletişim kurmayı temel alan bu süreçten iletişim sektörü çalışanlarının etkilenmemesi beklenemez. Uzun vadede sürece uygun şekilde yetiştirilmiş bir gazeteci nesli oluşacaktır ancak kısa vadede sürece çabuk uyum sağlanması büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle mevcut durumda sektörde çalışan gazetecilerin de sürece adapte olmaları gerekmektedir. Çalışmada sektörde çalışmakta olan gazetecilerin sürece uyumunu sağlayacağı düşünülen çalışmalar önerilmektedir.

Sanayi 4.0 ve Gazetecilik Sektörü

Toplumun temel bilgi kaynaklarından olan gazetecilerin, teknolojik yenilikleri takip edip, bu yeniliklere topluma aktarabilecek düzeyde hakim olmaları gerekmektedir. Bunun yanı sıra 4.0 süreciyle birlikte gazeteciliğin temelini oluşturan; haber toplama, yayına hazırlama, yayınlama gibi aşamalarda da köklü değişiklikler yaşanacaktır. Matbaa makinasının icadı, el yazması haber kağıtlarının kullanımını devreden çıkarmıştır. Elektrikle çalışan üretim bantlarının kullanıma girişi gazetede seri imalata olanak vermiştir. Bilgisayar ve internetin kullanımını ise “sanal gazetecilik”, “alternatif gazetecilik” gibi yeni türler ortaya çıkarmıştır. Verilen örnekler, teknolojik gelişmelerden gazetecilik sektörünün nasıl etkilendiğini göstermektedir. Birinci, ikinci ve üçüncü sanayi devrimlerinde büyük dönüşümler yaşayan bir sektörün dördüncü sanayi devriminden sonra aynı kalması beklenemez. Bu kısımda sanayi 4.0 ve gazetecilik sektörü ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

Sanayi 4.0

İngiltere’de meydana gelen birinci sanayi devrimi (sanayi 1.0), 1760’lı yıllarda buhar gücünün keşfi ile gerçekleşmiştir. El emeğinden makineye geçişi ifade eden bu dönemde mekanik üretim araçlarının kullanıldığı tesisler ortaya çıkmıştır. Kısa sürede Avrupa ve ABD’ye yayılan bu üretim tekniği, hızlı olması nedeniyle ürün fazlalığına yol açmış, bu ülkeler de yeni pazar ve hammadde arayışına girmişlerdir. Bu ticari yönelim uluslararası ilişkilerin değişmesine neden olmuştur. Yaklaşık yüz yıl sonra elektriğin devreye girişi ve üretimde kullanılmasıyla ikinci sanayi devrimi (sanayi 2.0) gerçekleşmiştir. 1870 yılında ilk hareketli üretim bandının kullanıma girmesiyle seri üretim mümkün hale gelmiştir. Toplumların üretim ve tüketim anlayışlarını kökten değiştiren bu sürecin uygulayıcı ülkeleri ise İngiltere, ABD, Almanya ve Japonya’dır. 20. Yüzyılın ikinci yarısında ise elektronik otomasyon devrimi olarak nitelendirilen üçüncü sanayi devrimi (sanayi 3.0) gerçekleşmiştir. Bu dönemde kullanıma açılan bilgisayar ile birlikte iletişim kavramı ve iletişim teknolojileri dönüşüme uğramıştır. Üretim süreçlerinde bilgisayarın kullanılmaya başlanması, pratik ürünlerin kullanımını yaygınlaştırmıştır. Yeni aletlerin evlere girmesiyle sadece üretim süreçleri değil gündelik yaşam pratikleri de değişmiştir. Bu süreçte Doğu ülkeleri ucuz işgücü

ve ucuz hammadde kullanımıyla üretim süreçlerini kolaylaştırmış ve dünya pazarında başarılı bir konuma gelmiştir. Batı ise kendisini öne çıkaracak bir fırsat arayışına girmiştir. İlk kez 2011 yılında Hannover Fuarı'nda bahsedilen dördüncü sanayi devrimi; hız, esneklik ve verimlilik sağlayarak, daha düşük maliyetli, hata payı azaltılmış bir üretim şekli önermektedir.

2012 yılında konu ile ilgili araştırmalara başlayan Robert Bosch GmbH ve Kagermann çalışma grubu öneri dosyasını Alman hükümetine sunmuştur. 2013 yılında ise Alman hükümetinin yol haritasını açıklamasıyla sanayi 4.0 resmileşmiştir. Sürecin adından dolayı sadece sanayiye etki edeceği düşünülmemelidir. 4.0 süreci birçok alanda farklı teknolojilerin iç içe geçmesini; fiziksel, dijital ve biyolojik sistemlerin bağlantı içinde olması anlamına da gelmektedir (Schwab, 2016:17). Süreçte etkin olarak kullanılacak teknolojiler ise; büyük veri, bulut bilişim, otonom robotlar, simülasyon, nesnelerin interneti, 3D yazıcılar ve siber güvenlik uygulamaları olacaktır.

Büyük veri; bilgi üretim hızının her dakika katlanarak artmakta olduğu bilinmektedir. 4.0 sürecinde bu artış daha çok ivme kazanacaktır. Büyük veri gibi sistemler mevcut durumda firmalarda bulunması gereken sunucu ihtiyacını azaltacaktır. Nesnelerin interneti ve siber fiziksel sistemler ile bağlantı içinde olacak bir bileşendir.

Bulut bilişim sistemleri; sunucu gereksinimini ortadan kaldırarak gereken bilgiye her yerden ulaşılmasını sağlamakta ve depolama maliyetini büyük ölçüde düşürmektedir. Çok miktardaki bilgiyi işlemek, depolamak, anlamlandırmak ve kullanılabilir hale getirmek bu bileşen sayesinde gerçekleştirilecektir. Neredeyse tüm nesnelerin internete bağlı olması beklenen süreçte, servis altyapısına gerek duymadan bilgi aktarımını sağlayacaktır.

Otonom robotlar; sanayide kullanılan eski robotlara göre daha özerk ve daha işbirlikçi robotlardır. Kendi aralarında iletişim kurma ve karar verme yetisine sahip olması beklenen bu robotların maliyeti azaltacağı düşünülmektedir. Mevcut durumda kullanılan robotlardan daha fazla görev üstlenecek şekilde tasarlanmaktadır.

Simülasyon; fiziksel dünyanın sanal yansımaları olarak tanımlanmaktadır. Mevcut durumda üretim aşamasından önce üç boyutlu modellemeler yapılmakta ve bu modeller test edilmektedir. Simülasyon sayesinde modellere gerek kalmayacak ve üretim öncesi kontrol aşaması daha hızlı ve verimli hale gelecektir.

Nesnelerin interneti; çok sayıda nesnenin, internet bağlantısı üzerinden birbirleriyle etkileşim içinde olma hali anlamına gelmektedir. 4.0 uygulamaları geliştikçe neredeyse tüm nesnelerin internete bağlanacağı düşünülmektedir. Kendi aralarında ve insanlarla iletişim halinde olan nesneler, önceki sanayi devrimlerinde olduğu gibi, iletişim kavramının bir kez daha değişmesine neden olacaktır.

3D yazıcılar; herhangi bir cismin kalıplara ihtiyaç duyulmadan üretilmesini sağlayan cihazlardır. 4.0 sürecinde esnek (kişiselleştirilmiş) üretim yapılmasına olanak sağlayacaklardır. Kullanımlarının kolaylığı sayesinde üretimin fabrikalardan evlere inmesini sağlayacakları düşünülmektedir.

Siber güvenlik; 4.0 sürecinde değişen iletişim teknolojileri ve internet kullanımı, siber tehditleri de beraberinde getirecektir. Bulut bilişim sistemi, nesnelerin interneti, otonom robotlar gibi birçok bileşenin internet üzerinden işleyecek olması siber güvenliğin önemini açıklamaktadır.

Tüm bu bileşenleri kullanarak sanayi 4.0, akıllı fabrikalarda, siber-fiziksel sistemlerin kullanılmasını ve nesnelerin birbirleriyle iletişime geçmesi sayesinde merkezi olmayan kararların verilmesini hedeflemektedir.

Gazetecilik Sektörü

Gazetelerin öncüsü olarak kabul edilen haber mektupları 13. yüzyılda görülmeye başlamıştır. Matbaanın icadından sonra ise yaygınlaştıkları bilinmektedir. İlk gazetelerin, yaklaşık 1609 yılında İngiltere’de kahvehanelerde anlatılan gemicilik haberlerini, siyasi tartışmaları ve dedikoduları toplayıp kağıda basan girişimci matbaacılar tarafından ortaya çıktığı kabul edilmektedir (Kovach ve Rosenstiel, 2007:24). İngilizce yayımlanan ilk gazeteler arasında, İngiltere’de çıkan “Oxford Gazette” (1665) ile ilk Amerikan gazetesi “Public Occurrences” (sadece bir sayı çıkmış- tır) ve ilk İngilizce günlük gazete olarak da “The Daily Courant” (1702) sayılmaktadır (Mediahistory, 2008).

Gazeteciliğin bir meslek haline gelmesi ise birinci sanayi devrimi (sanayi 1.0) ile gerçekleşmiştir. Ulaşımın hızlanması, posta ve dağıtım sistemlerinin gelişimi; iletişimi de etkilemiştir. İnsanlar farklı kültür ve coğrafyalardan eskisine oranla kolay bir şekilde haber alabilmeye başlamışlardır. 18. yüzyılda gerçekleşen Fransız ve Amerikan devrimleri, bu devrimler sonucunda ortaya çıkan yeni sosyal sınıflar özgürlükçü düşünce yaratarak Kilise’nin etkisini (baskısını) azaltmıştır. Bu gelişmeler sansür ve baskının azalmasını sağladı. Tamamen olmasa da özgürlüğü sağlayan bu gelişmeler gazeteciliğin doğuşuna olanak vermiştir (Özçağlayan, 2008:134).

Birinci sanayi devrimi ile, Gutenberg’in icat ettiği elle değiştirilen tahta harflerle çalışan baskı makinesinin yerini buhar gücüyle çalışan ve dizgi yapabilen baskı makineleri almıştır. Bu şekilde fiyatı düşen gazeteler daha geniş kitlelere ulaşmayı başarmışlardır.

1800’lü yıllarda ise daktilo, telgraf, telefon ve fotoğrafın kullanıma girmesi ile gazete bir dönüşüme daha uğramıştır. Bu süreçte gazeteler toplumun %15’i ile %20’si arasında kalan, küçük bir bölümüne hitap ediyordu (Özçağlayan, 2008: 135). Sanayi devrimlerinin getirdiği kentleşme olgusu ile değişen günlük yaşam alışkanlıkları gazeteleri de etkilemiştir. El emeğinden çok makine kullanmaya başlayan insanların iş ve para ile olan bağları da değişmiştir. Okuryazarlık oranlarının artması, toplumların eskiye göre daha fazla para ve zamana sahip olmaları, gazetelerin hitap ettiği kesimin büyümesini sağlamıştır. Yaşanan değişiklikler sonucunda gazeteciler daha fazla insana seslenebilmek için iş modellerini değiştirmişlerdir ve ortaya spor haberleri gibi yeni türler ve eğlenceli içerikler (karikatür gibi) çıkmıştır. Bu dönemlerde gazeteler, mevcut durumdan çok daha geniş bir okuyucu kitlesine sahiplerdi çünkü başka bir haber kaynağı bulunmamaktaydı. 1920’lerde radyonun ortaya çıkışı gazetelerin konumunu fazla sarsmamışsa da televizyon için aynı şey söylenemez. 1950’li yıllarda kullanıma girmesiyle büyük bir kitle gazete okumayı bırakarak televizyonun eğlenceli içerikleriyle ilgilenmişlerdir. Kitlenin azalması gazetelerin bir kez daha dönüşmesine neden olmuştur. Sayfaları renklendirmek, görsel öge kullanımını artırmak, promosyonlar veya ekler vermek gibi çözüm yöntemleri arayan gazetecilik sektörü eski okuyucu kitlesine ulaşamamıştır. 1970’lerde toplumun kullanımına açılan bilgisayarlar ve internet teknolojisi de haber toplamadan yayınlamaya kadar her aşamada gazeteciliğin değişmesine neden olmuştur.

Görüldüğü gibi tarih boyunca yaşanan teknolojik gelişmeler gazetecilik sektöründe büyük dönüşümlere yol açmıştır. Yaklaşmakta olan sanayi devriminin de sektörü değiştireceği düşünülmektedir. Sanayi 4.0 sürecinin gazetecilik sektörüne getireceği düşünülen yeniliklere geçmeden önce Türkiye’nin gazetecilik tarihine göz atmak yerinde olacaktır.

Osmanlı topraklarında faaliyet gösteren ilk matbaanın İbrahim Müteferrika tarafından kurulduğu bilinmektedir. Bu matbaada basılan ilk eser, 1729 yılında basılan “Vankulu Lügati” olarak bilinmektedir (Akyol, 2004).

Osmanlı'da basılan ilk Türkçe gazete ise 1831 yılında çıkan Takvim-i Vakayi'dir. Gazetenin kuruluş amacı; devlet görevlilerine ve devlet aydınlarına bilgi aktarmak olarak açıklanmıştır. Topluma bilgi verme amacıyla kurulmayan bu gazete bir süre sonra "resmi gazete" haline gelmiştir (Özgen, 2000: 8).

İlk özel gazete olan Ceride-i Havadis ise 1840 yılında yayın hayatına başlamıştır. Gazetenin açılışı yine devlet eliyle olmuştur. 1860 yılında ise Tercüman-ı Ahval yayın hayatına başlamış ancak bu gazetelerin baskı sayısı birkaç bin ile sınırlı kalmıştır (1860 yılı İstanbul nüfusu: 715.000). Batıda gazeteler toplum tarafından iletişim özgürlüğü amacıyla kurulurken Osmanlı'da devlet tarafından çıkarılan seçkin kesime yönelik yayınlar olarak algılandığı görülmektedir. Bu nedenle teknolojiyi oldukça geç takip eden ülkede, Batı'ya paralel gelişmeler bulunmamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nde ise yeni çıkan gazetelerin yanında birçok eski yayın organı da varlığını sürdürmüştür. 1946 yılında çok partili döneme geçişle birlikte basında bir canlanma görülmüştür. Çok uzun sürmeyen bu canlılık 1950-1960 yılları arasında gazetelere/gazetecilere uygulanan ceza ve kısıtlamalarla son bulmuştur. 1970'li yıllarda yeni baskı teknolojileri kullanılmaya başlanmış, birçok gazete renkli ofset basıma geçmiştir. 1980'lerde magazinleşme olgusuyla gazetelerin içerik ve şekil özellikleri bir kez daha değişime uğramıştır. Mevcut durumda Türkiye'de 2.500 civarında gazete yayınlanmaktadır. Gazetelerin günlük tirajları ise beş bin (5.000) ile üç yüz bin (300.000) arasında çeşitlilik göstermektedir.

Sanayi 4.0 Sürecinde Gazeteciliğin Olası Değişim ve Dönüşümü

Önceki kısımda da belirtildiği gibi, tüm sanayi devrimleri iletişim şekillerinde ve gazetecilik uygulamalarında köklü değişikliklere neden olmuştur. Temelleri elde yazılıp dağıtılan haber kağıtlarına dayanan gazeteler, 1829'a kadar, 1447 yılında Gutenberg'in icat ettiği baskı makinesiyle üretilmişlerdir. Bu makinenin yazı baskısı yapabilen hareketli parçaları her harf için ayrı ayrı el ile değiştirilmekte olduğu bilinmektedir. 1829 yılında tipograf adı verilen ilk daktilo icat edilmiştir. 1868 yılında icat edilen ilk pratik daktilo ise yazım ve basım aşamalarında büyük kolaylık sağlamıştır. Önce telgraf, telefon, fotoğraf makinesi daha sonra ise bilgisayar ve internetin kullanıma girmesi ile haber toplama ve yazma süreçleri şekil değiştirmiştir. Teknolojik değişimlere her dönemde bir şekilde uyum sağlamış bir sektörün 4.0 sürecinde aynı kalması beklenemez. Bu kısımda 4.0 sürecinin sektöre getirmesi beklenen yenilikler ve sektörün tamamlaması gerektiği düşünülen eksiklikler aktarılacaktır.

Sanayi 4.0'ın Gazetecilik Sektörüne Getireceği Olası Yenilikler

4.0 sürecinde yaşanacak değişikliklerin teknolojik alet kullanımını gerektireceği açıkça görülmektedir. Sektörde meydana gelmesi beklenen yeniliklerin;

- ✓ Kağıt kullanımı bırakılarak dijital ortama geçilmesi,
- ✓ Haberin deneyimlenebilmesi,
- ✓ Bazı işlemlerin robotların görevi haline gelmesi,
- ✓ Kişiyeye özel haber üretimi,
- ✓ Bir haberin birçok formatta hazırlanması,
- ✓ Çeviri yapma gereksiniminin ortadan kalkması olacağı düşünülmektedir.

✓ Mevcut durumda birçok gazetenin kağıt kullanımını bırakıp bilgisayar ortamında faaliyete geçtiği görülmektedir. Teknolojik gelişmeler sayesinde habere her yerden ulaşmanın kolaylaşması ve ucuz yollarla yapılabilir olması gazete satın almayı gereksiz kılmaktadır. Süreç ilerledikçe sektörde kağıt kullanımının azalacağı ve sonunda tamamen kullanımdan kalkacağı düşünülmektedir.

✓ Artırılmış gerçeklik faktörünün kullanımının yaygınlaşmasıyla haberin sadece okunan/izlenen değil aynı zamanda deneyimlenebilen bir içerik olacağı düşünülmektedir. Dronlar ve 3D gözlükler gibi aletlerin; haberi eş zamanlı olarak, birçok farklı açıdan deneyimlemeyi olanaklı hale getireceği düşünülmektedir.

✓ Mevcut durumda; haber toplama, ajans haberlerini yayına hazır hale getirme, metin düzenleme gibi işler gazetecilerin sorumluluğudur. 4.0 sürecinde ise bu tür teknik işlemlerin robotların görevi haline geleceği düşünülmektedir.

✓ Sanayi 4.0'ın belirgin özelliklerinden olan esnek (kişiselleştirilmiş) üretimin haber alanında da geçerli olacağı düşünülmektedir. Robotlar tarafından toplanan verilerin (yaşanılan yer, yaş, cinsiyet, ilgi alanları gibi) analiz edilerek kişisel özellikler baz alınarak yapılmış haberlerin; okuyucunun içerikle ilgilenmeme riskini azaltacağı düşünülmektedir.

✓ 4.0 süreci farklı yaş gruplarınca farklı algılanacaktır. Yetişmekte olan nesil teknolojik gelişmelere daha çabuk uyum sağlarken, yaşça büyük kuşak, alışma sürecinde zorlanacaktır. Farklı gruplara hitap edebilmek için bir haberin çeşitli formatlar halinde hazırlanacağı öngörülmektedir. Bir haberin; yazılı, 3D animasyonlu, simülasyon içerikli gibi değişik formlarda hazırlanması, ulaşabileceği kitleyi genişletecektir.

✓ İnternet içeriklerinin büyük bir bölümünün İngilizce olduğu bilinmektedir. Web Technology Survey'in Temmuz 2016 verilerine göre, internet içeriklerinde en çok kullanılan dil %53,2 ile İngilizce. Türkçe kullanılan içeriğin oranı ise %1,8 olarak görülmekte. Verilerden de anlaşılacağı üzere eğer yabancı dil bilinmiyorsa internetteki bilgilerin sadece %1'ine ulaşmak mümkün. 4.0 sürecinde ise bu sorunun gelişmiş çeviri uygulamalarıyla giderileceği düşünülmektedir. Gazetecilerin haber çevirisi yapma görevinin ortadan kalkacağı öngörülmektedir. Sektörde meydana gelmesi beklenen değişikliklere uyumu zorlaştıracığı düşünülen eksiklikler sonraki kısımda ele alınmaktadır.

Gazetecilik Sektöründe Tamamlanması Gereken Eksiklikler

4.0 sürecinin özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, eksikliklerin teknik altyapı ve bu altyapıyı kullanabilme yetisi ile ilgili olduğu görülmektedir. Dronların haber toplama, görüntü alma işlevi Türkiye basınında etkin olarak kullanılmamaktadır. 4.0 sürecinde dron kullanımının önemli bir konumda olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle gazetelerde kullanılan teknik donanımın geliştirilmesi gerekmektedir. Mevcut durumda dijital platformda hazırlanan haber denildiğinde akla sanal gazetecilik/alternatif gazetecilik uygulamaları gelmektedir. Ancak 4.0 sürecinde yaşanacak olan dijitalleşme bununla sınırlı kalmayacaktır. Üç boyutlu animasyonları ve simülasyon uygulamalarını içerecek olan süreç için Türkiye basınının teknik altyapısı yetersizdir. Hazırlık aşaması için, bütçenin baskı teknolojilerinden ziyade bu uygulamalara ayrılması gerektiği düşünülmektedir. Teknik altyapı eksikliğinin yanı sıra gazetecilerin yüksek teknoloji aletleri kullanmak için gereken bilgiye de sahip olmadıkları bilinmektedir. Önceden de belirtildiği gibi yeni neslin sürece yönelik yetiştirilmesi önemli olmakla birlikte yeterli olmayacaktır. Sektörde çalışmakta olan, eğitim sürecini tamamlamış gazetecilerin de süreç için bir dizi eğitimden geçmeleri gerektiği düşünülmektedir.

Gazeteciliğin Sanayi 4.0 Sürecine Uyumu İçin Yapılması Gereken Hazırlıklar

Mevcut durumda sektörde çalışmakta olan gazetecilerin eğitim geçmişlerine bakıldığında uygulamadan çok kuram ağırlıklı bir süreçten geçtikleri görülmektedir. Sahip oldukları teknik beceriler ise; fotoğraf makinesi kullanımı, kamera kullanımı, baskı teknikleri veya temel bilgisayar programları kullanımı düzeyinde kalmaktadır. Yaklaşmakta olan süreç için bu özellikler yeterli kalmayacak hatta bazıları gereksiz hale gelecektir. Örneğin baskı makinesi kullanabilme yetisinin süreç ilerledikçe -kağıt kullanımının ortadan kalkacağı öngörüsüne dayanarak- etkisinin kalmayacağı düşünülmektedir. Temel düzeyde bilgisayar programları kullanılarak yazılan haber metinlerinin de artık robotlar tarafından hazırlanacağı düşünüldüğünden, bu teknik bilgilerin de atıl kalması beklenmektedir. Görüntü elde etme alanında kullanılan fotoğraf makinesi ve kameraların işlevinin de kontrol edilebilen görüntü yakalama cihazları tarafından devralınacağı düşünülmektedir.

Haber toplama ve sunma aşamalarında büyük öneme sahip muhabirlerin görevleri;

- ✓ Ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal vb. nitelikteki olayları izlemek,
- ✓ Olaylar arasından araştırmaya değer olanları belirlemek,
- ✓ Olay hakkında kullanılabilir haber kaynaklarını belirlemek,
- ✓ Belirlenen kaynaklardan yazılı, sözlü veya görsel olarak bilgi toplamak,
- ✓ Toplanan bilgilerin doğruluğunu kontrol etmek,
- ✓ Toplanan bilgileri düzenleyerek yazılı haber haline getirmektir.

Mevcut durumda muhabirlerin yapması beklenen bu işlemler arasından; olayları izlemek, haber kaynaklarını belirlemek, kaynaktan bilgi toplamak, bilgileri doğrulamak ve yazılı haber oluşturmanın robotların üstleneceği görevler kapsamına girmesi beklenmektedir. Muhabirler için ise robotlar tarafından toplanıp yazılı formda hazırlanan bu içerikleri çeşitlendirmek görevi oluşacaktır.

Gazete çalışanları arasında hiyerarşik olarak kapsayıcı bir konumda bulunan editörlerin teknik görevleri ise;

- ✓ Ajanslardan, muhabirlerden, internet vb. haber kaynaklarından gelen haberleri değerlendirme,
- ✓ Kullanılacak haberleri seçme,
- ✓ Sayfa düzenine karar verip haber ve resimleri buna göre sayfaya yerleştirme olarak belirlenmiştir.

4.0 sürecinde editörden beklenen bu yeterlikler arasında sadece “kullanılacak haberleri seçme” maddesinin geçerliliğini koruyacağı düşünülmektedir. Haberleri konularına göre sınıflandırarak değerlendirme ve sayfa düzenleme işlemlerinin robotların üstleneceği görevler kapsamına girmesi beklenmektedir. Robotların sınıflandırarak hazırladığı haberlerin çeşitli formatlarda muhabirler tarafından hazırlanmış hallerinin editör tarafından denetlenmesi -gerekliyse düzeltilmesi- olası görülmektedir.

Muhabir ve editörlerin; görev ve sorumluluklarında meydana geleceği düşünülen bu değişimler ışığında birtakım teknik eğitim almaları gerektiği düşünülmektedir. Basın kuruluşları ve 4.0 süreci hakkında bilgiye sahip eğitimcilerin işbirliği içinde eğitim içerikleri düzenlemeleri gerekmektedir. Çalışma saatleri dahilinde zorunlu olarak verilmesi gerektiği öngörülen eğitimlerin;

- ✓ Algoritma,
- ✓ 3D animasyon,
- ✓ Dron kullanımı,
- ✓ Veri analizi,
- ✓ Simülasyon uygulamaları derslerini içermesi önerilmektedir.

Bu kısa eğitimlerin uygulamalı olarak verilmesi halinde, uyumun daha hızlı gerçekleşmesi beklenmektedir. Alet kullanımlarının haber içeriği oluşturmada kullanılarak öğrenilmesinin daha etkili olacağı düşünülmektedir.

SONUÇ

Yakın dönemde uygulamaya geçecek ve tüm üretim biçimlerini değiştirecek olan 4.0 süreci, beraberinde getireceği yeni teknolojilerle iletişim sektörünü de etkileyecektir. Geçmişte bakıldığında gerçekleşmiş üç sanayi devriminin de iletişim şekillerini, dolayısıyla gazetecilik sektörünü dönüştürdüğü görülmektedir. Dördüncü sanayi devrimi sonrası süreçte de sektörde büyük değişimler yaşanması beklenmektedir. Bu değişimlere vaktinde uyum sağlanması için mevcut durumda çalışan gazetecilerin süreç hakkında bilgilendirilmesi gerekmektedir. Sürecin kullanımını yaygınlaştıracığı düşünülen yeni teknolojik aletlerin kullanımı için gazetecilere kısa eğitimler vermenin faydalı olacağı düşünülmektedir. Sürece uyum sağlamak için yapılacak çalışmalara bir an önce başlanmasının Türkiye'nin gelişimi için avantaj sağlayacağı düşünülmektedir. Gazetecilik sektörü çalışanlarının süreç hakkında bilgi sahibi olmaları, toplumun bilinçlenmesini de hızlandıracaktır. Toplumun önemli bilgi kaynaklarından olan gazetecilerin 4.0 uygulamalarını yaygınlaştırebilmeleri için öncelikle kendilerinin sürece hakim olmaları gerekmektedir. Çalışmada, 4.0 süreciyle sektörde yaşanacağı düşünülen değişiklikler ışığında, gazete çalışanlarına verilmesi gerektiği düşünülen eğitimler önerilmiştir. Yapılan literatür taraması ışığında eğitim içeriklerinin uygulamaya geçirilmesinin hem iletişim sektörünün hem de toplumun sanayi 4.0'a uyumunu kolaylaştıracığı sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Yahya; (2007), Türk Eğitim Tarihi, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Alçın, Sinan;(2016) “Üretim için yeni bir izlek: sanayi 4.0”, Journal of Life Economics, sayı: 8, ss: 19-30.
- Alemdar, Korkmaz ve Erdoğan, İrfan; (1998) “İletişim”, Cumhuriyet Döneminde Türkiye’de Bilim: Sosyal Bilimler II, Ankara: TÜBA.
- Altun, Abdülrezzak; (1995), Türkiye’de Gazetecilik ve Gazeteciler, Çağdaş Gazeteciler Derneği Yayınları,Ankara.
- Banger, Gürcan; (2016), Endüstri 4.0 ve Akıllı İşletmeler, Dorlion Yayınları, Ankara.
- Ertürk, S.; (1998), Eğitimde Program Geliştirme, Meteksan A.Ş., Ankara.
- Erzan, A, (2005) “Bilimden Kaçış mı?”, Tüba Günce, sayı:32, ss: 4-8.

- French, Nora (2006); “*Competing Discourses of Journalism Education*” IAMCR Conference, Cairo, July 2006.
- İnuğur, Nuri; (1988), *Türk Basınında İz Bırakanlar*, Der Yayınları, İstanbul.
- İskit, Server R; (1939), *Türkiye’de Matbuat Rejimleri*, Matbuat Umum Müdürlüğü, İstanbul.
- Mutlu, Erol; (1992) “*Kitle İletişim Kuramları ve Türkiye’deki Basın Yayın Eğitimi*”. A.Ü. Basın Yayın Yüksek Okulu Yıllık, 1991-1992.
- Ornstein, A.C. ve Hunkins, F.P.; (2004), *Curriculum: Foundations, Principals and Issues* , Fourth Edition, Allyn ve Bacon, Boston, MA.
- Özçağlayan, Mehmet; (2008), “*Gazetelerin Gelişimi ve Gazeteciliğin Geleceği*”, Marmara İletişim Dergisi, sayı:13.
- Özdemir, S; (2005), “*Yeni Öğretim Programı Ne Getiriyor?*”, Meb İlköğretim Programları Genel Müdürlüğünce Hazırlanan Tanıtım Slaytları.
- Özgen, Murat; (2000), *Türkiye’de Basının Gelişimi ve Sorunları*, İÜ İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Schwab, Klaus; (2016), *Dördüncü Sanayi Devrimi*, Optimist Yayım ve Dağıtım, İstanbul.
- Tokgöz, Oya (2003); “*Türkiye’de İletişim Eğitimi: Elli Yıllık Bir Geçmişin Değerlendirmesi*”. *Kültür ve İletişim*, sayı: 6, kış, sayfa:9-32.
- Varış, F.; (1996), *Eğitimde Program Geliştirme: Teori ve Teknikler*, Alkım Yayınları, Ankara.